

การวิเคราะห์อุปสงค์การท่องเที่ยวไทยของนักท่องเที่ยวจีน

มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และอัครพงศ์ อันทอง
สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ

การวิเคราะห์อุปสงค์การท่องเที่ยวรวมที่ใช้โดยทั่วไปต้องการที่จะให้ทราบว่า การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงจะมีอิทธิพลทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงมากน้อยอย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการประมาณค่าความยืดหยุ่นในสมการอุปสงค์การท่องเที่ยวรวมยังมีความสำคัญต่อการวางแผนและนโยบายการส่งเสริมตลาดนักท่องเที่ยว และการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้ค่าความยืดหยุ่นต่อราคายังสะท้อนให้เห็นถึงขนาดของการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาการท่องเที่ยว ขณะที่ความยืดหยุ่นต่อรายได้จะแสดงให้เห็นว่า การท่องเที่ยวเป็นสินค้าท่องเที่ยวประเภทใด

บทความนี้พัฒนาแบบจำลองอุปสงค์การท่องเที่ยวไทยของนักท่องเที่ยวจีน โดยใช้ข้อมูลช่วงปี พ.ศ. 2531-2556 รวม 26 ปี ในการประมาณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การท่องเที่ยวไทยของนักท่องเที่ยวจีน ดังมีแบบจำลองอุปสงค์การท่องเที่ยวดังนี้

$$\ln NTA_t = \beta_0 + \beta_Y Y_t + \beta_{RPT} \ln RPT_t + \beta_{RPS} \ln RPS_t + \varepsilon_t$$

โดยที่ $\ln NTA_t$ คือ Natural logarithm ของจำนวนนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยวไทยปีที่ t

$\ln Y_t$ คือ Natural logarithm ของผลิตภัณฑ์มวลประชาชาติที่แท้จริง ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. 2548 ของประเทศจีนในปีที่ t

$\ln RPT_t$ คือ Natural logarithm ของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงระหว่างไทยกับจีน (อัตราแลกเปลี่ยนทางการที่ถ่วงน้ำหนักด้วยสัดส่วนดัชนีผู้บริโภคระหว่างไทยกับจีน) ปีที่ t

$\ln RPS_t$ คือ Natural logarithm ของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงระหว่างประเทศคู่แข่ง (คือ ฮองกง เกาหลีใต้ สิงคโปร์ เวียดนาม และมาเลเซีย) กับจีนปีที่ t (คำนวณลักษณะเดียวกับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงระหว่างไทยกับจีน)

β คือ ค่าสัมประสิทธิ์ (หรือค่าความยืดหยุ่น)

ε คือ ค่าส่วนที่เหลือ (Residual)

ข้อมูลที่ใช้พัฒนาแบบจำลองอุปสงค์การท่องเที่ยวไทยเป็นข้อมูลอนุกรมเวลา ซึ่งต้องทดสอบความคงที่ (Stationary) ของข้อมูล เนื่องจากผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยด้วยวิธีกำลังน้อยที่สุด (Ordinary least square: OLS) ในกรณีที่ข้อมูลอนุกรมเวลาไม่คงที่อาจทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้ไม่สะท้อนความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างตัวแปรในแบบจำลอง

จากการทดสอบความคงที่ของข้อมูลด้วยวิธี KPSS-test พบว่า ตัวแปรจำนวนนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยวไทยเพียงตัวแปรเดียวที่คงที่ที่ $I(1)$ ขณะที่ตัวแปรที่เหลือทั้งหมดคงที่ที่ $I(0)$ แสดงว่า ข้อมูลอนุกรมเวลาที่นำมาใช้ส่วนใหญ่มีลักษณะคงที่

ตารางที่ 1 เป็นผลการประมาณค่าความยืดหยุ่นด้วยวิธี OLS จากการพิจารณาค่า R^2 และ Durbin-Watson (D.W.) พบว่า ค่า $R^2 < D.W.$ และค่า D.W. มีค่าเข้าใกล้สอง แสดงว่า แบบจำลองดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ที่แท้จริง ซึ่งผลการประมาณค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้เป็นบวกและมากกว่า 1 โดยมีค่าประมาณ 1.37 หมายความว่า การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลประชาชาติที่แท้จริงของจีน (หรือ GDP) ร้อยละ 1 จะทำให้คนจีนเดินทางมาท่องเที่ยวไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.37 ดังนั้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจีนในปี พ.ศ. 2557 ยังคงกระตุ้นให้คนจีนเดินทางออกมาท่องเที่ยวไทยเพิ่มขึ้น ภายใต้ข้อสมมติที่ว่า ไม่เกิดสถานการณ์วิกฤตใดๆ ในประเทศไทย ดังนั้นหากเศรษฐกิจของประเทศจีนยังคงเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง อัตราการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวจีนจะสูงกว่าการเพิ่มของ GDP จีน อุปสงค์ของตลาดจีนจึงไม่ใช่ปัญหาสำหรับประเทศไทย

สำหรับความยืดหยุ่นต่อราคาการท่องเที่ยวไทย (ซึ่งแทนด้วยอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง) มีค่าติดลบประมาณ -3.66 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวจีนเป็นกลุ่มที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงราคาการท่องเที่ยวไทย โดยการเปลี่ยนแปลงราคาการท่องเที่ยวไทยเพียงร้อยละ 1 จะส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวจีนลดลงมากถึงร้อยละ 3.66 อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงราคาการท่องเที่ยวไทยมีอิทธิพลน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงราคาการท่องเที่ยวของประเทศคู่แข่ง เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นไขว้ (แทนด้วยอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของประเทศคู่แข่ง) มีค่าเป็นบวกและสูงถึง 5.22 ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงราคาการท่องเที่ยวของประเทศที่เป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทย ซึ่งได้แก่ ฮองกง เกาหลีใต้ สิงคโปร์ เวียดนาม และมาเลเซีย ย่อมมีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวไทยของนักท่องเที่ยวจีนมากกว่าการเปลี่ยนแปลงราคาการท่องเที่ยวของไทย

เพื่อความเข้าใจประโยชน์ของการประมาณค่าอุปสงค์การท่องเที่ยว ในที่นี้จะแสดงให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในตารางที่ 1 โดยสมมติให้เศรษฐกิจจีนมีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6 ต่อปี จนถึงปี พ.ศ. 2560 โดยค่าเงินของจีน ไทย และคู่แข่ง คงที่ จากแบบจำลองดังกล่าวสามารถประมาณการได้ว่า ในปี พ.ศ. 2560 จะมีคนจีนเดินทางมาท่องเที่ยวไทยประมาณ 5.98 ล้านคน แต่ถ้าหากสมมติว่าค่าเงินหยวนของจีนแข็งค่าขึ้นร้อยละ 1.5 ต่อปี เมื่อเทียบกับไทย พบว่า ในปี พ.ศ. 2560 คนจีนจะเดินทางมาท่องเที่ยวไทยสูงถึง 7.14 ล้านคน

ตารางที่ 1 ผลการประมาณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การท่องเที่ยวไทยของนักท่องเที่ยวจีน

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	t-statistic	Variance inflation Factors	95% confidence intervals	
				ต่ำ	สูง
ค่าคงที่	-8.2236***	-6.2046	-	-10.1079	-6.1364
ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติที่แท้จริงของจีน	1.3739***	18.5457	1.2455	1.2429	1.4982
อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของไทย	-3.6644***	-6.2931	3.6685	-4.7868	-2.5231
อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของคู่แข่ง	5.3329***	7.5804	3.5474	4.1483	6.2955
R-squared	0.9620		F-statistic	313.2331	
Adjusted R-squared	0.9569		D.W.	1.9761	

ที่มา: Untong, Ramos, Rey-Maqueira and Kaosa-ard (2014).

ผลการวิเคราะห์อุปสงค์การท่องเที่ยวไทยของนักท่องเที่ยวจีนที่นำเสนอข้างต้น แสดงให้เห็นว่าตลาดจีนเป็นตลาดที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวไทยมากขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต